

Lietuvos
mokslo
taryba

Projektą „Paauglių asmeninių tikslų formavimosi mechanizmai socialinės nelygybės kontekste (PaNel)“ finansuoja Lietuvos mokslo taryba (LMTLT) pagal sutartį Nr. S-MIP-19-26.

ktu

1922

Nepritekliai nemotyvuoja: Paauglių siekiai nelygioje visuomenėje

Dr. Rasa Erentaitė

Psichologė, mokslinių projektų [PaNel](#) ir [NO-GAP](#) vadovė

Kauno technologijos universitetas

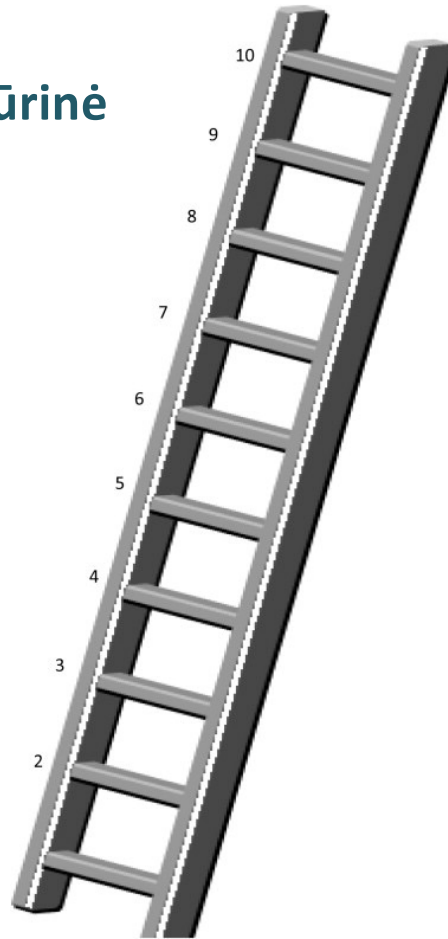
Socialinių, humanitarinių mokslų ir menų fakultetas

Paaugliai susiduria su socialine nelygybe

Šeimos socialinė, ekonominė, kultūrinė (SEK) padėtis

- Menkiausios pajamos
- Žemiausias išsilavinimas
- Mažai vertinama profesinė padėtis

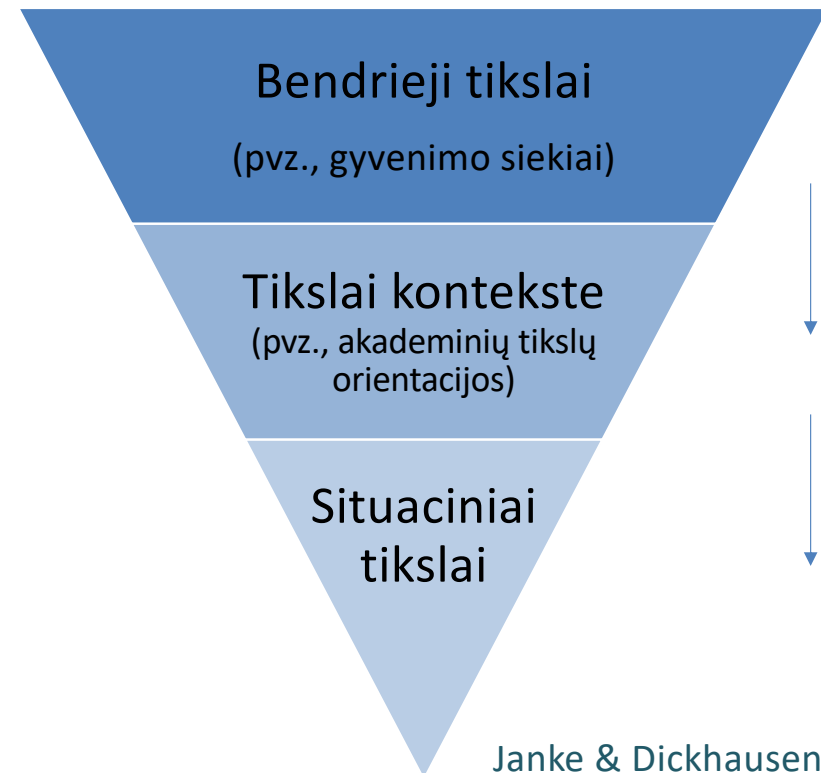
- Didžiausios pajamos
- Aukščiausias išsilavinimas
- Labiausiai vertinamas profesinis statusas

Atotrūkis gilėja

OECD, 2019; Lazutka et al, 2018

Kaip šeimos SEK padėtis susijusi su paauglių tikslais?

Tikslų struktūra hierarchinė:

Janke & Dickhausen (2019)

Kuo svarbūs paauglių tikslai?

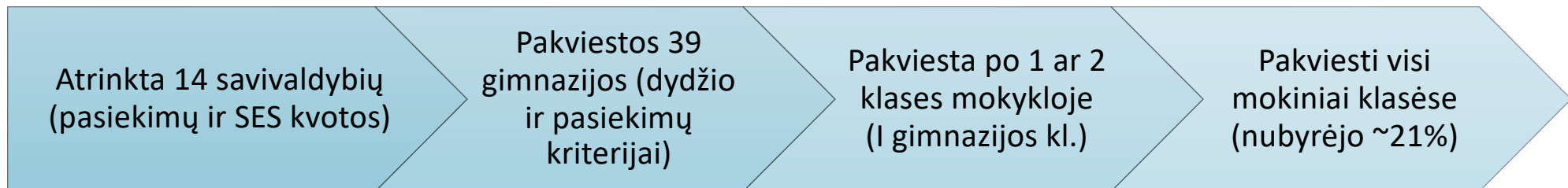
Tikslas - norimos būsenos kognityvinė reprezentacija.

Tikslai suteikia kryptį ir energijos judėti gyvenime tam tikra kryptimi.

Dalis tikslų susiję su socialinio mobilumo potencialu.

Tyrimas “Tikslų laboratorija” (2019-2021)

Keturių pakopų imtis:

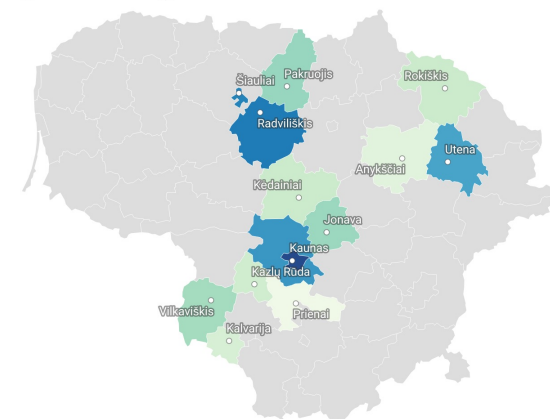

1268 paaugliai iš 36 gimnazijų (76 klasių)

- Amžius $M_1 = 14.87$, $SD_1 = 0.39$;
- Lytis: 51,7% merginų;
- Nemokamas maitinimas - 12,9% dalyvių.

1268 tyrimo dalyviai iš 36 gimnazijų 14 savivaldybių

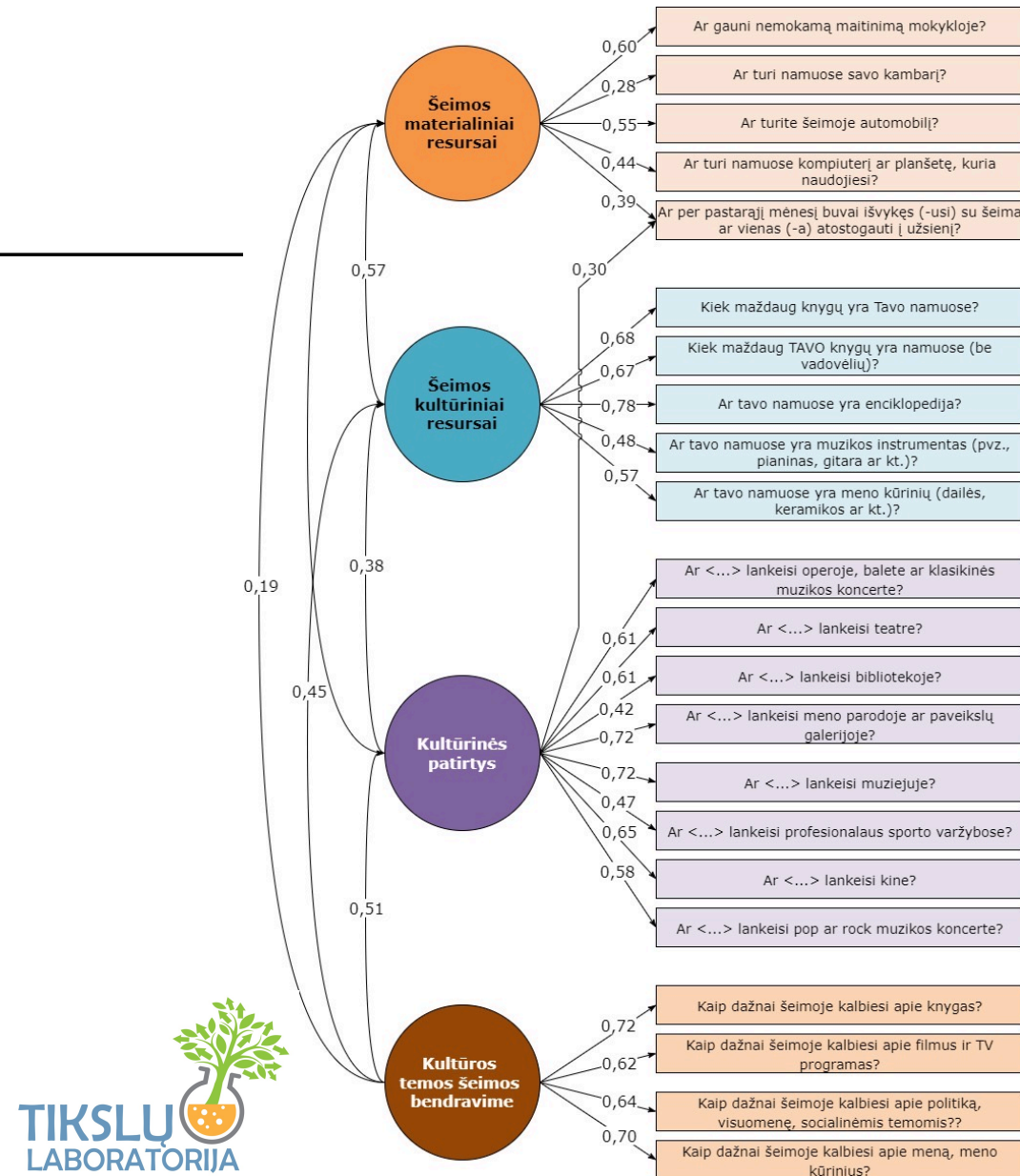
Tyrimo dalyvių skaičius savivaldybėje

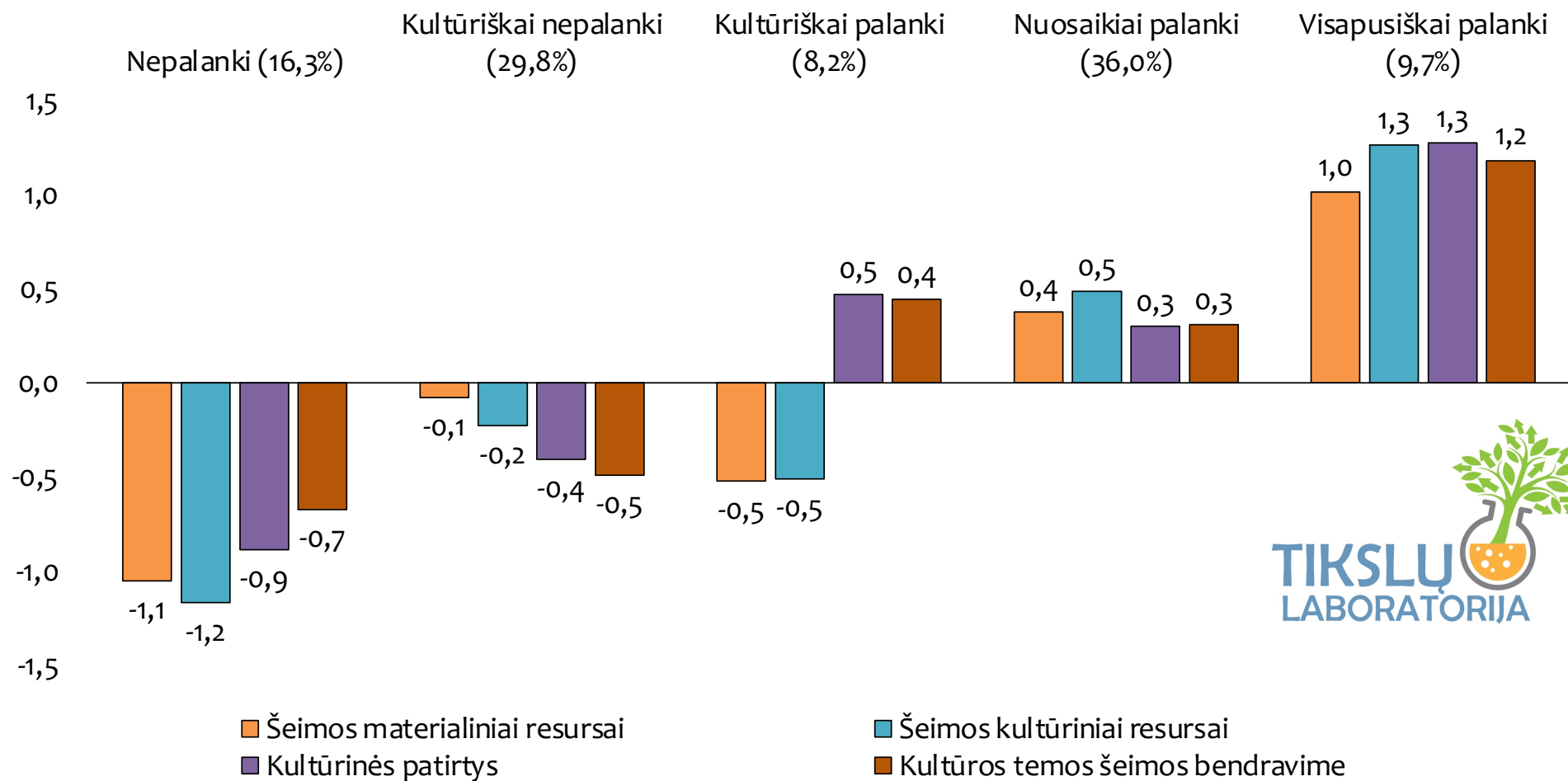
Kokia yra paauglių SEK aplinka?

Dimensijos:

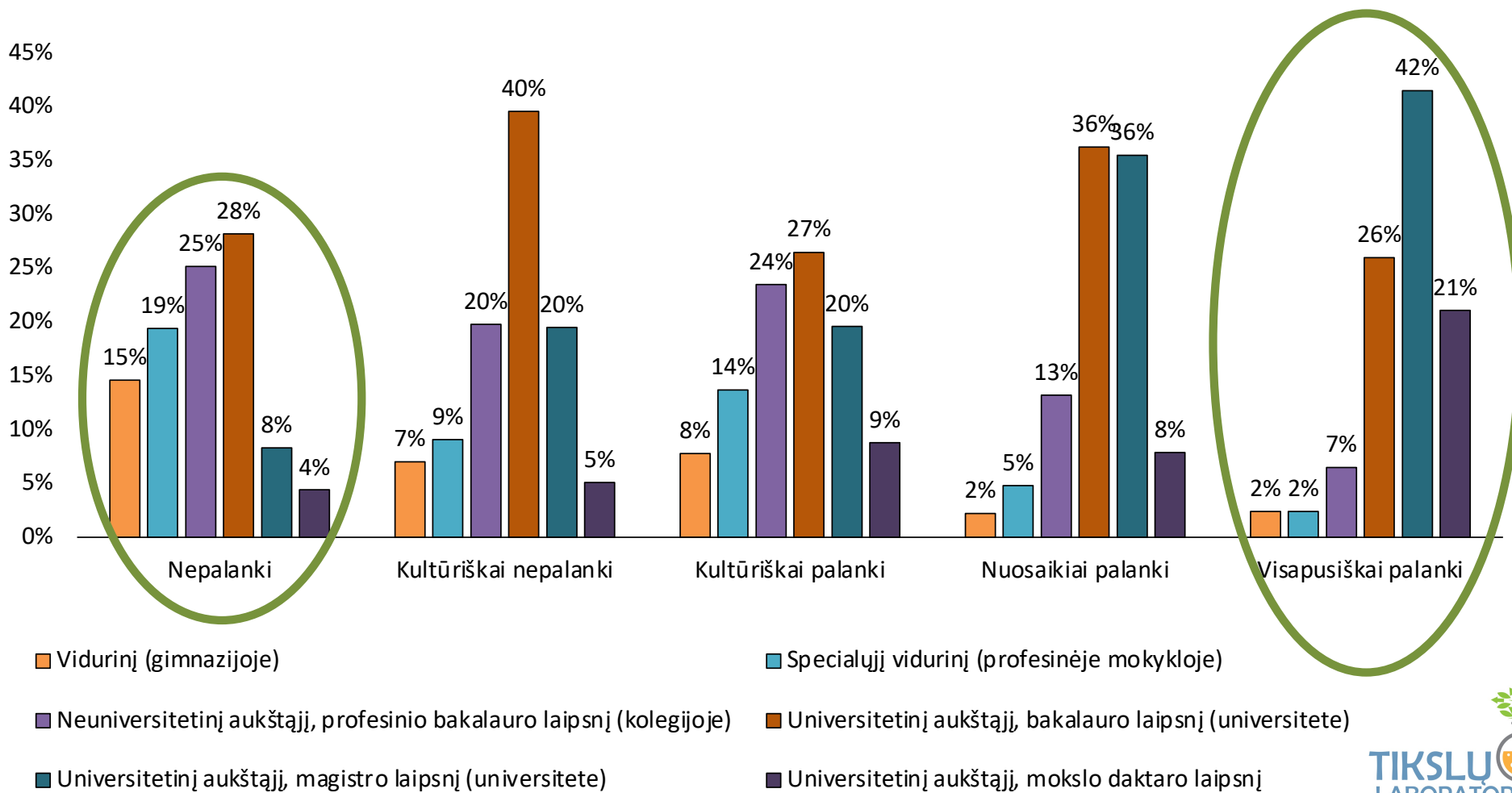
- Šeimos materialiniai resursai
- Šeimos kultūriniai resursai
- Kultūrinės patirtys
- Kultūros temos šeimos bendravime

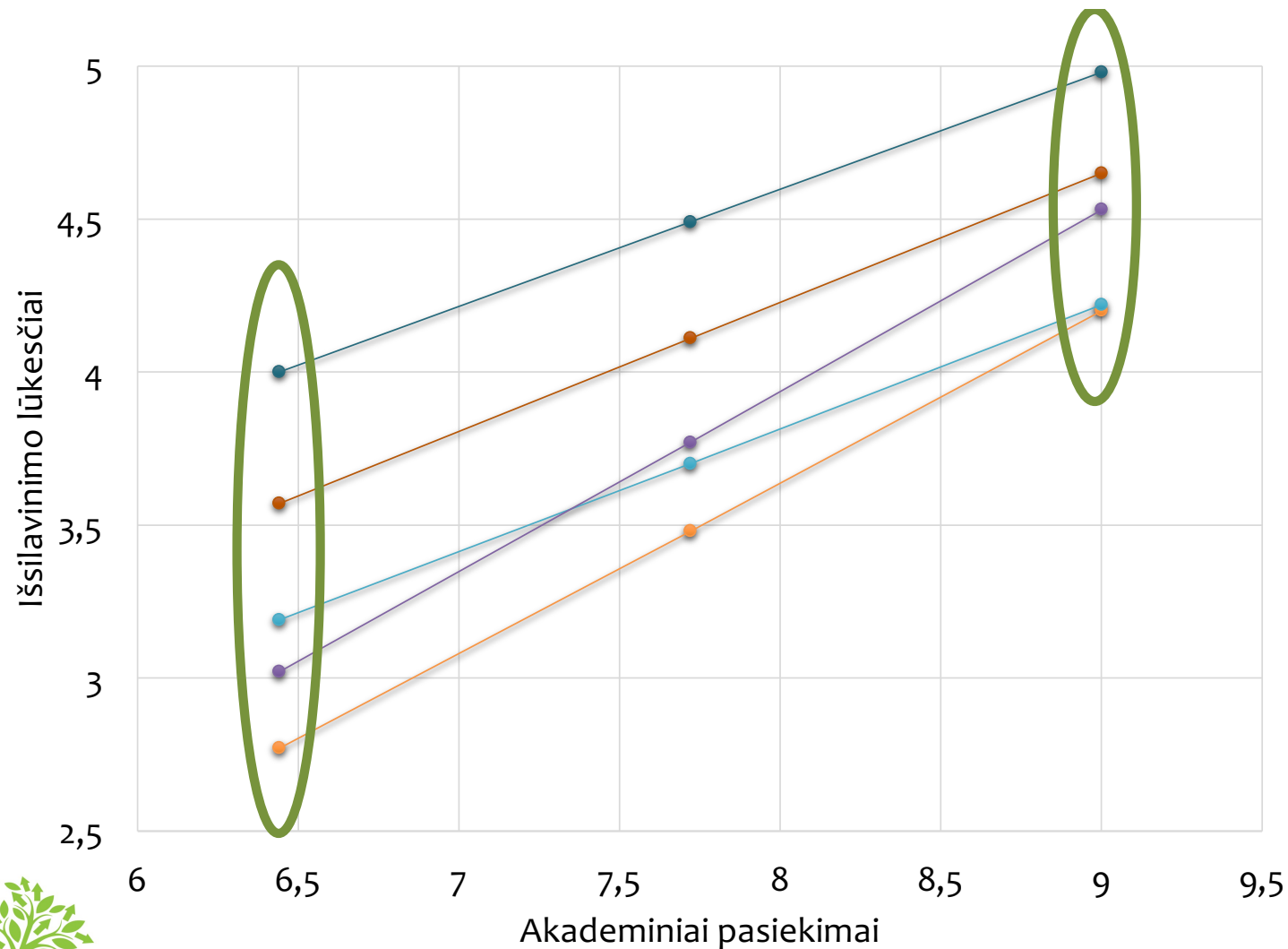
Tyrime dalyvavusių paauglių aplinkoje atsispindi socialinė nelygė

Paauglių SEK aplinka atsispindi jų išsilavinimo siekiuose

**Vienodų
akademinų
pasiekimų
paaugliai iš
skirtingos SEK
aplinkos siekia
skirtingo
išsilavinimo**

— Nepalanki

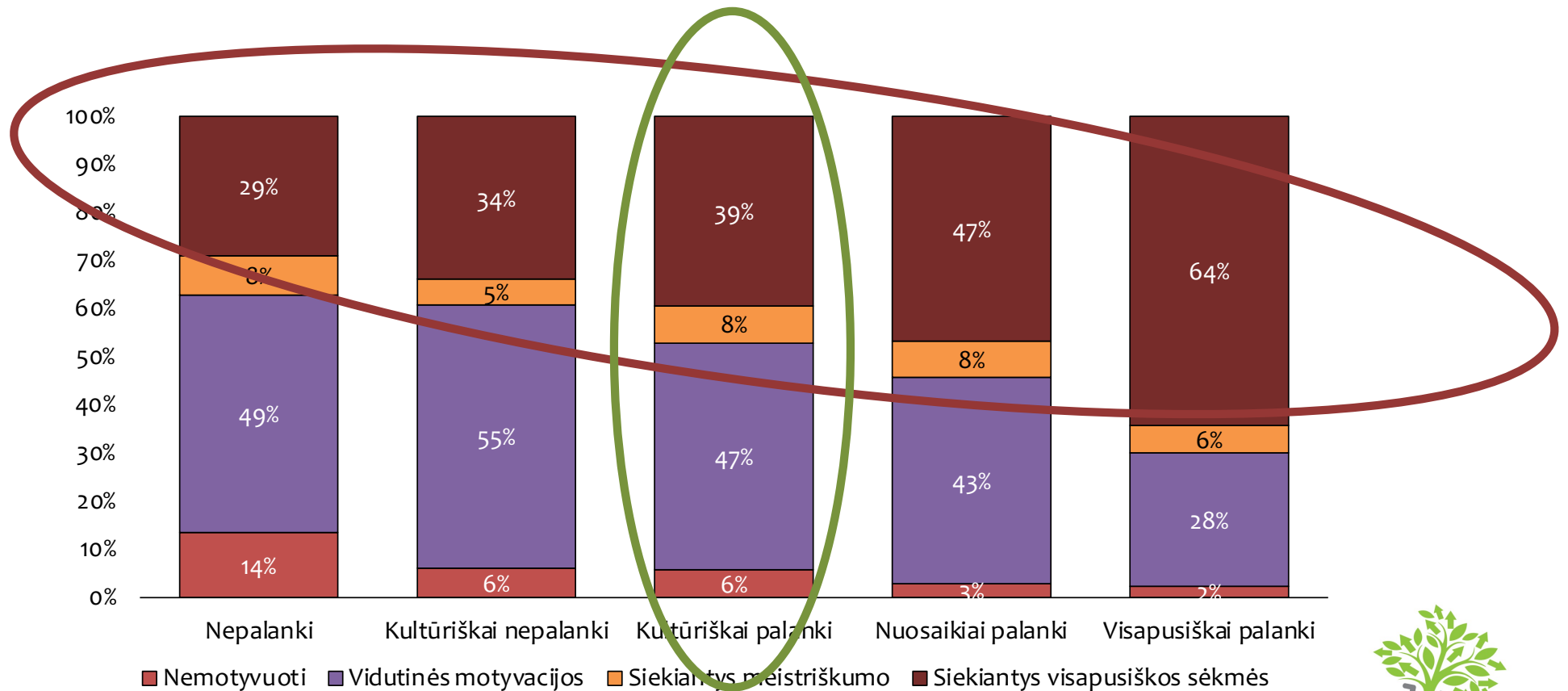
— Nuosaikiai palanki

— Kultūriškai nepalanki

— Kultūriškai palanki

— Kultūriškai palanki

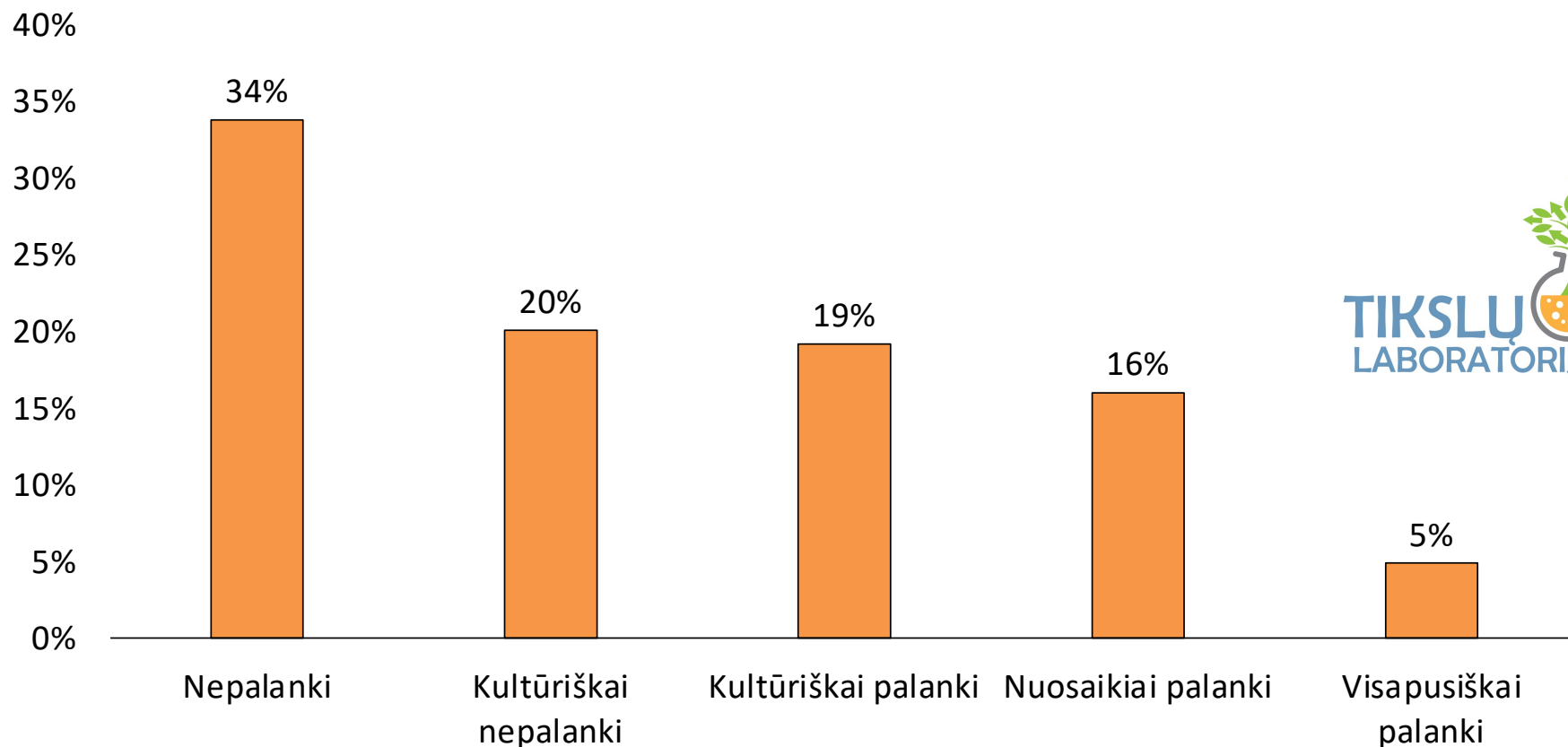
Paauglių SEK aplinka atsispindi jų akademinėje motyvacijoje

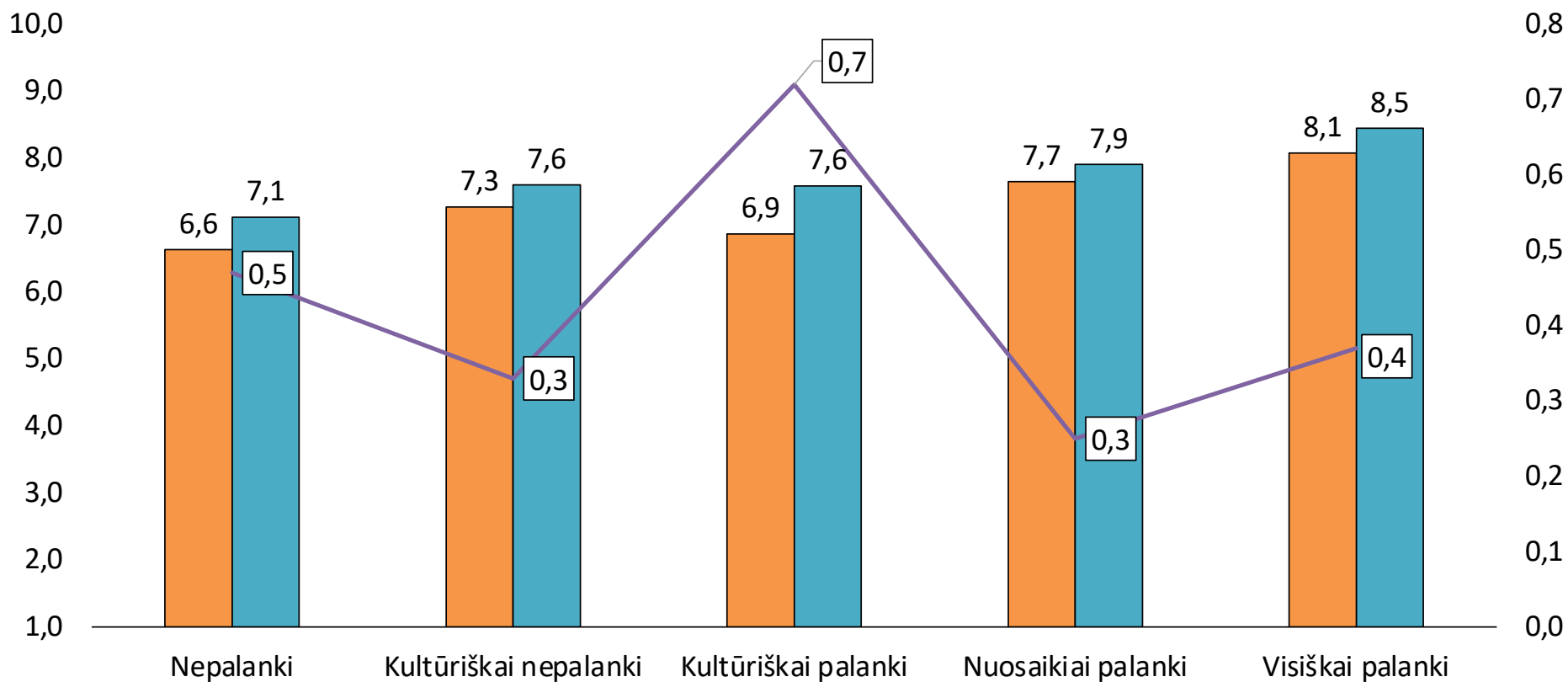
I matavimas 2019 m. rudenį

Nepriteklius patiriantys paaugliai neturi aiškios karjeros krypties

Kuo norėtum dirbti ateityje (po 15-20 metų)? Ats: Nežinau

Kaip paaugliai patys mato savo SEK padēties perspektyvā?

— Suvokiama šēimos socialnē padētis

— Socialinēs padētis perspektyva

— Numanomas SEK padētis pokytis (skirtumas tarp esamos ir būsimos)

Kryptys stiprinti paauglių iš nepalankios SEK aplinkos motyvaciją ir ateities siekius

Svarbu pastebėti ir tinkamai įvardinti paauglių motyvacijos atotrūkį, susijusį su jų SEK aplinka:

- Nepriteklūs patiriančių paauglių menkesni siekiai ir žemesnė motyvacija turėtų būti vertinama kaip **socialinės nelygybės apraiška**, o ne individuali savybė.

Kryptys stiprinti paauglių iš nepalankios SEK aplinkos motyvaciją ir ateities siekius

1. Įgalinimas:

- Saviveiksmingumo, pasitikėjimo savimi ir pagalbos siekimo įgūdžių stiprinimas;
- Realių pasiekimų ir įgūdžių (visų pirma, akademinų) stiprinimas.

2. Rengimas profesinei karjerai:

- Reikalinga aplinka, leidžianti susipažinti, tyrinėti galimas alternatyvas, „matuotis“ profesines veiklas, susieti dabartines veiklas su prof. tikslais.

3. Turtinga kultūrinė aplinka:

- Kultūriškai turtingesnė aplinka susijusi su palankesne akademinė motyvacija, aukštesniais socialinio mobilumo siekiais.

Rasa Erentaitė, Rimantas Vosylis, Saulė Raižienė, Aldona Augustinienė, Berita Simonaitienė

2022 gruodį: monografija

Kontaktai:

rasa.erentaite@ktu.lt

Video paskaita:

<https://www.youtube.com/watch?v=oEKRhNmKwiY>

Daugiau rezultatų:

<https://tikslulaboratorija.ktu.edu>

<https://nogap.ktu.edu>

PASIRUOŠĘ KILTI: PAAUGLIŲ TIKSLAI NELYGIOJE VISUOMENĖJE

Mokslų monografija

Kaunas, 2022

Lietuvos
mokslo
taryba

Projektą „Paauglių asmeninių tikslų formavimosi mechanizmai socialinės nelygybės kontekste (PaNel)“ finansuoja Lietuvos mokslo taryba (LMTLT) pagal sutartį Nr. S-MIP-19-26.

Ačiū už dėmesį!

Tyrimo komanda: Rasa Erentaitė (vadovė), Berita Simonaitienė,
Rimantas Vosylis, Aldona Augustinienė ir Saulė Raižienė